

INDHOLD

Introduktion *ved Jakob Arnoldi* 7

Forord 17

I. Krise 19

1. Hybridernes mangfoldiggørelse 19 • 2. At genskabe den gordiske knude 21 • 3. Kritikkkens krise 24 • 4. 1989: Miraklernes år 27 • 5. Hvad vil det sige at være moderne? 30

II. Forfatning 33

6. Den moderne forfatning 33 • 7. Boyle og hans genstande 36 • 8. Hobbes og hans subjekter 39 • 9. Laboratoriets mediering 42 • 10. De ikke-menneskeliges vidnesbyrd 44 • 11. Laboratoriets og Leviathans dobbelte artefakt 47 • 12. Videnskabelig repræsentation og politisk repræsentation 50 • 13. De modernes forfatningsmæssige garantier 53 • 14. Den fjerde garanti: Den overstregede Gud 57 • 15. Den moderne kritiks magt 59 • 16. De modernes uovervindelighe 63 • 17. Hvad Forfatningen gør klart, og hvad den fordunkler 65 • 18. Demaskeringens endeligt 70 • 19. Vi har aldrig været moderne 73

III. Revolution 77

20. De moderne som ofre for deres egen succes 77 • 21. Hvad er en kvasi-ting? 80 • 22. Filosofier, som forsøger at overvinde skellet 85 • 23. Afslutningernes afslutning 89 • 24. De semiotiske vendinger 93 • 25. Hvem har glemt Væren? 96 • 26. Fortidens begyndelse 99 • 27. Det revolutionære mirakel 102 • 28. Afslutningen på den overskredne fortid 105 • 29. Sortering og tidslig mangfoldighed 108 • 30. En kopernikansk kontrarevolution 111 • 31. Fra mellemlid til mediatorer 114 • 32. Anklage og årsag 118 • 33. Ontolo-

gier med variabel geometri 122 • 34. Forbindelsen af de fire moderne repertoier 125

IV. Relativisme 129

35. Hvordan slipper man ud af asymmetrien? 129 • 36. Det generaliserede symmetriprincip 132 • 37. De to Store Skels import-eksport 136 • 38. Antropologien vender tilbage fra tropene 139 • 39. Der findes ikke kulturer 144 • 40. Størrelsesforskelle 147 • 41. Arkimedes' kup 150 • 42. Absolut og relativ relativisme 153 • 43. Små fejltagelser angående affortryllesen af verden 157 • 44. Selv et langt netværk er lokalt i hvert punkt 160 • 45. Leviathan er et bundt af netværk 164 • 46. Smagen for margener 167 • 47. Føj ikke nye forbrydelser til gamle 170 • 48. Transcendenser i overflod 173

V. Omfordeling 177

49. Den umulige modernisering 177 • 50. Sorteringens time 180 • 51. Omfordelingen af humanismen 184 • 52. Den ikke-moderne Forfatning 187 • 53. Tingenes Parlament 192

Bibliografi 197

APPENDIKS TIL DEN DANSKE UDGAVE:

Om aktør-netværksteori. Nogle få afklaringer og mere end nogle få forviklinger af *Bruno Latour* 207

Interview med Bruno Latour ved *Henning Høgh Laursen* og *Finn Olesen* 229

FORORD

Denne oversættelse adskiller sig på mange punkter fra den franske originaltekst. Jeg har ændret figurerne, tilføjet afsnit 21 og forsøgt at gøre argumentationen klarere uden at ændre dens overordnede struktur. Jeg har afholdt mig fra at give empiriske eksempler for at bevare dette essays spekulative – og, er jeg bange for, meget franske! – karakter. Talrige *case studies* kan findes i bibliografien, herunder en del af mine egne. Efter flere empiriske bøger prøver jeg her på at præsentere de nye videnskabsstudiers filosofi for det læsende publikum.

Mange mennesker har forsøgt at gøre dette essay mindre urimeligt. Blandt dem vil jeg specielt takke Luc Boltanski, Francis Chateauraynaud, Elizabeth Claverie, Gerard de Vries, François Gèze og Isabelle Stengers.

Jeg takker Harry Collins, Ernan McMullin, Jim Griesemer, Michel Izard, Clifford Geertz og Peter Galison for at have givet mig lov til at præsentere dette essays argumenter på deres seminarer.

Dele af kapitel 2 har været publiceret i artiklen “Postmodern? No, Simply Amodern. Steps Towards an Anthropology of Science. An Essay Review” (*Studies in the History and Philosophy of Science*, 21, 1990). Nogle af argumenterne i kapitel 3 har optrådt i en anden form i artiklen “One More Turn after the Social Turn. Easing Science Studies into the Non-Modern World” i Ernan McMullins antologi *The Social Dimension of Science* (Notre Dame University Press, 1992).

Bruno Latour, November 1998